

vergadering van de ministerraad¹ het mes op tafel. Hij zei dat hij zou aftreden, als het kabinet zich niet verenigde met het denkbeeld dat tot militaire actie zou worden overgegaan, indien de Republiek de voorstellen zou afwijzen. Een hard dreigement – en wie Beel kende, wist dat hij het zou uitvoeren. De coalitie dreigde uiteen te vallen. Met dat al werd er nog geen beslissing genomen – Beel wenste kennelijk de PvdA-ministers tijd te geven om zijn mededeling te verwerken. Wat hij nog wèl deed, was van Kleffens, die in Parijs was, vragen om de opinie van van Starckenborgh in te winnen. Nu, dat pakte verkeerd uit: beiden rieden aan, niet lichtvaardig tot het gebruiken van geweld te besluiten ('wij zouden ons aan de wereld, in strijd met het Handvest van de Verenigde Naties dat wij hebben ondertekend, vertonen als een *colonial power* in de ergste zin die men aan dat woord pleegt te geven'²), en in elk geval niet tot militair ingrijpen over te gaan voordat men zeker was van de steun van Groot-Brittannië en de Verenigde Staten.

Dit advies was bekend, toen de ministerraad op 2 juni (van Kleffens was nog steeds in Parijs) opnieuw bijeenkwam. Nu zei Drees, aldus de notulen³, dat hij een militaire actie in beginsel niet afwees ('de Nederlandse troepen zijn nu eenmaal niet voor niets naar Indië gegaan') maar hij kon zich niet binden: het antwoord van de Republiek op de ultimatieve nota moest worden afgewacht. Tegen dat afwachten had uiteraard ook Beel geen bezwaar maar hij verloor niet uit het oog wat hij vier dagen eerder (28 mei) had gezegd. Nadat Lieftinck het denkbeeld had geopperd dat de regering in een verklaring nog eens duidelijk haar voorkeur voor een vreedzame oplossing bekend zou maken, vroeg Beel

'of hij mag aannemen dat de Raad, de zojuist bedoelde verklaring in aanmerking genomen, met algemene stemmen als haar oordeel uitspreekt dat bij een onbevredigende beantwoording van de nota een militaire actie niet bij voorbaat moet worden verworpen. De Raad geeft blijk van zijn instemming met de conclusie van de minister-president.'

Beel was een belangrijke stap verder.

Er werd evenwel nog een tweede conclusie bereikt: kwam het tot een militaire actie, dan moest Djokjakarta niet worden bezet – te voorzien viel immers dat dát internationaal beschouwd zou worden als het optreden van, zoals van Kleffens en van Starckenborgh het hadden geformu-

¹ Notulen: *NIB*, dl. IX, p. 63 e.v.   ² Nota, 29 mei 1947, van van Kleffens aan Beel, a.v., p. 75 e.v.   ³ A.v., p. 185 e.v.